

Adatvédelmi útmutató szülőknek: Az alapok

Az adatvédelem alapjai

Az adatvédelmi jogszabályok szinte minden olyan helyzetre kiterjednek, amikor egy természetes személyre vonatkozó információt („személyes adat”, az érintett adata) valamilyen módon („adatkezelés”) egy másik személy vagy szervezet („adatkezelő”) használ, kivéve a kizárólag személyes vagy háztartási célból végzett adatkezelést.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) felelős azoknak a különböző jogszabályoknak a felügyeletéért, amelyek meghatározzák, milyen módon és körülmények között kezelhetők személyes adatok.

Az Általános Adatvédelmi Rendelet, vagyis a GDPR a személyes adatok kezelésének legtöbb formájára alkalmazandó. A GDPR közvetlenül alkalmazandó Magyarországon és az Európai Unió egész területén. Magyarországon figyelemmel kell lenni az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény kiegészítő szabályaira is.

A GDPR nem alkalmazandó abban az esetben, ha egy természetes személy kizárólag személyes vagy háztartási célból kezel adatokat, és ahhoz nem kapcsolódik szakmai vagy üzleti tevékenység (magáncélú adatkezelés). Ezt nevezik „személyes/háztartási kivételnek”. Ilyen lehet például a magán levelezés, címjegyzék vezetése vagy közösségi média használata, amennyiben ezek tisztán magáncélúak.

A jogszabályok különféle kötelezettségeket írnak elő az adatkezelők számára, valamint jogokat biztosítanak az érintettek részére. Ha valaki úgy véli, hogy az adatkezelő a személyes adatai kezelése során megsértette a jogszabályokat vagy az érintetti jogait, kérelmet nyújthat be az adatkezelőhöz, valamint panaszt tehet a NAIH-nál, illetve bírósághoz is fordulhat.

Mi minősül személyes adatnak?

Személyes adat minden olyan információ, amely egy élő természetes személyre vonatkozik, és amely alapján az adott személy közvetlenül vagy közvetve azonosítható.

Ilyen lehet például:

- név,
- születési dátum,
- e-mail cím,
- telefonszám,
- lakcím,
- fizikai jellemzők,
- helymeghatározási adatok.

A személyes adat nem csak írott információ lehet. Ide tartozhatnak a fényképek, hangfelvételek vagy videófelvevételek is, amennyiben azokat automatizált módon vagy egy nyilvántartási rendszer részeként kezelik.

Személyes adat lehet a közvetlen azonosító adat („János kedvenc színe a kék”), illetve a közvetetten azonosítható adat is („János nővérének kedvenc színe a kék”).

A részben anonimizált vagy álnevesített (pseudonimizált) adatok is személyes adatnak minősülnek, ha az érintett további információk segítségével azonosítható marad.

Ha az adat visszafordíthatatlanul anonimizált, és az érintett már nem azonosítható, akkor az már nem minősül személyes adatnak.

Bizonyos érzékeny személyes adatok („különleges adatok”) fokozott védelem alatt állnak. Ezek kezelése szigorúbb feltételekhez kötött, például kifejezett hozzájárulás esetén.

Különleges adatok például:

- faji vagy etnikai származás,
- politikai vélemény,
- vallási meggyőződés,
- szakszervezeti tagság,
- genetikai adatok,
- biometrikus adatok,
- egészségügyi adatok,
- szexuális életre vagy orientációra vonatkozó adatok.

Az „**adatkezelés**” fogalmába tartozik az adatok gyűjtése, tárolása, lekérése, megtekintése, továbbítása, törlése vagy megsemmisítése is.

Adatkezelő és adatfeldolgozó

Az „**adatkezelő**” az a személy vagy szervezet, amely meghatározza, hogy milyen célból és hogyan kezelik a személyes adatokat.

Ha több szervezet közösen dönt az adatkezelés céljáról és módjáról, akkor „**közös adatkezelőknek**” minősülnek.

Az „**adatfeldolgozó**” az a személy vagy szervezet, amely az adatkezelő megbízásából kezeli az adatokat, de nem maga dönt az adatkezelés céljáról.

Magánszemélyek tisztán személyes vagy háztartási célú adatkezelése nem tartozik a GDPR hatálya alá.

Bűnüldözési célú adatkezelés esetén kizárólag az arra felhatalmazott hatóságok járhatnak el.

Az adatkezelés alapelvei

Az adatkezelőknek többek között biztosítaniuk kell, hogy a személyes adatok:

- ✓ jogszerűen, tisztességesen és átlátható módon legyenek kezelve,
- ✓ meghatározott célból kerüljenek felhasználásra,
- ✓ csak a szükséges mértékben kerüljenek kezelésre,
- ✓ pontosak és naprakészek legyenek,
- ✓ csak a szükséges ideig legyenek tárolva,
- ✓ megfelelő védelem alatt álljanak.

Az adatkezelőnek képesnek kell lennie igazolni ezen alapelvek betartását („elszámoltathatóság elve”).

Jogalapok

A személyes adatok kezelése csak megfelelő jogalap fennállása esetén jogszerű.

A GDPR 6. cikke alapján hat lehetséges jogalap létezik:

1. hozzájárulás,
2. szerződés teljesítése,

3. jogi kötelezettség teljesítése,
4. létfontosságú érdek védelme,
5. közérdekű vagy közhatalmi feladat ellátása,
6. jogos érdek.

Nincs kötelező sorrend a jogalapok között; mindig az adott adatkezeléshez legmegfelelőbbet kell alkalmazni.

A hozzájárulás csak akkor érvényes, ha:

- önkéntes,
- konkrét,
- megfelelő tájékoztatáson alapul,
- egyértelmű.

A hozzájárulás bármikor visszavonható.

Különleges adatok kezelése esetén nemcsak a GDPR 6. cikk szerinti jogalap szükséges, hanem a GDPR 9. cikk szerinti kivétel fennállása is.

Iskolák, mint közfeladatot ellátó szervek

Az iskolák közfeladatot ellátó szervek, ezért számos adatkezelésüket jogszabályok írják elő. Az intézmények a nevelési-oktatási feladataik ellátása érdekében kötelesek bizonyos személyes adatokat kezelni, nyilvántartani és – meghatározott esetekben – továbbítani is.

Ez azt jelenti, hogy az iskolai adatkezelések jelentős része nem a szülők vagy tanulók hozzájárulásán alapul, hanem jogi kötelezettség teljesítésén vagy közérdekű, illetve közhatalmi feladat ellátásán.

Ilyen adatkezelés lehet például:

- a tanulói jogviszony nyilvántartása,
- a naplóvezetés,
- a mulasztások kezelése,
- az osztályozással kapcsolatos adminisztráció,
- a központi nyilvántartások felé történő adatszolgáltatás.

A hozzájárulás elsősorban olyan esetekben lehet szükséges, amikor az adatkezelést jogszabály nem írja elő, például bizonyos fényképfelvételek közzététele vagy egyes opcionális szolgáltatások igénybevétele esetén.

Az érintettek jogai

Az érintetteket számos jog megilleti, többek között:

- tájékoztatáshoz való jog,
- hozzáférési jog,
- helyesbítés joga,
- törléshez való jog,
- adatkezelés korlátozásához való jog,
- adathordozhatósághoz való jog,
- tiltakozáshoz való jog,
- automatizált döntéshozatal elleni jog.

A tájékoztatásnak, közérthetőnek, világosnak és könnyen hozzáférhetőnek kell lennie. Ezek a jogok nem korlátlanok; ugyanis bizonyos esetekben korlátozhatók.

Az érintett a jogai gyakorlása érdekében elsősorban az adatkezelőhöz fordulhat.

Cookie-k (süтик)

A cookie egy kisméretű szövegfájl, amelyet egy weboldal helyez el a felhasználó (az oldal látogató) eszközén.

A süтик célja lehet például:

- a felhasználó felismerése,
- beállítások megjegyzése,
- statisztikai elemzés.

A süतिकet elhelyezheti maga a weboldal vagy harmadik fél szolgáltató is. A süтик használatához általában a felhasználó hozzájárulása szükséges, kivéve, ha a süтик feltétlenül szükséges a szolgáltatás működéséhez.

A weboldalnak egyértelmű tájékoztatást kell nyújtania a süтик típusáról és céljáról.